

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XVII. Apertio Concilij. Et quàm plurima in hac narratione Suauis
errata.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11642

naret, tamquam discordem iis, quæ Franciscus Rex in sanctionibus pacis spondederat, pacificationem ipsam protulit, vbi Cæsarem Rex deuinxerat, vt huiusmodi Concilio consentiret: non animaduertens per eum æstum, id ipsum repugnare Cæsaris assertis in Conuentu, cum ad id adductum Regem suis officiis professus fuerat.

Post multa solerter à Legatis peracta, minasque intentatas, se ad legitimum interdictum progressuros ex diplomate Pontificio, per arctissimum obedientiæ vinculum eos ibi retinente; postremò ex tribus Gallis Episcopis, qui Tridenti aderant, ipsorum antesignanus Rhemensis inde discessit; Aquensis ibidem perstitit; Agdenis verò Tridento exiit, reditu in Galliam simulato, donec per missum ad id tabellarium de Regis mente fieret certior post compertam apertendi Concilij veritatem. Rex vtriusque consilium haud inde abeundi comprobauit. Hic nuntius, antecedente inchoationis die perlatus, cunctos sinceriori lætitiâ perfudit ad eam celebritatem in eundam, in qua concursus honestissimus nobilis, piæ, ac literatæ Nationis desiderandus non erat. Nimirum videtur quædam naturæ præsumptio, cum initium rei quasi fons torius exultat, ex bona seu praua initij conditione futuram operis integri prosperitatem seu infelicitatem, mortales ominari; æquè ac fontis ingenio, riui ingenium responderet.

C A P V T XVII.

*Apertio Concilij. Et quàm plurima in hac narratione
Suauis errata.*

IN huius inchoationis historia Suauis eo planè infausto omine, de quo dictum modò, tam sæpè labitur, etiam vbi nullus ipsi ad assequendum propositum ex lapsu fructus, vt in Suauis fateri necesse sit parem notitiæ inopiam, & animositatis affluentiam, ac summam commentariorum egestatem, dum res sibi latentes enarrat. Adeoque Latinus eius interpreter aliqua ipsius errata correxerit, alia mitigauit, nonnulla præterit; maluitque minùs esse in interpretatione fidelis, quò auctorem minùs patefaceret in narratione infidelis. Quare cum vnus contradictionis confutatio sit alterius affirmatio, mihi, vt veram facti narrationem contexam, satis erit, quodammodò recensere ac refellere illius errata.

Iniciu ab eo ducamus quod ordine primum, tametsi pondere minimu. Ait, Mandatum aperiendæ Synodi 13. Decembris, fuisse prius Vaticanis Patribus communicatum, eorumque sententiis

SSI 2 stabi-

1545.

* Dato 25.
Nouembrii
1545.

1545. stabilitum, ac postea scriptum ad Legatos à Farnesio Cardine Octobris postremo die. Mihi verò, qui Vaticani Senatus acta peti- gi, & commemoratam ab illo epistolam, testari licet, primo in- lum in ea de hac re verbum; solum ibi affirmari, Pontificem in- fixum hæere, vt ante festa Natalitia inchoatio celebraretur: he- cundò, certum illum diem à Purpuratis Patribus decretum esse diem sextum Nouembris; fuisse verò ad Legatos scriptum postea die illius diei.

Addit: Cùm apertionis Diploma peruenisset Tridentum 11. Decembris, postera die indictum populo ieiunium, habend- dum eà ipsa die, quæ destinata solennitate præcedebat. Cùm fuisset ignauia, ad indicendum ieiunium eundem diem expectari, quo indictum ieiunium agendum erat; nisi forte diuinitus innotuisset, eo die ante promulgationem ieiunij neminem comesturum fuisse, neque plus quàm semel, neque cibos ieiunio discrepantes. Præscripta igitur ieiunio dies 12. promulgata fuit pridie illius diei, hoc est vndecimo, quo Diploma delatum: atque insuper ad- ctæ ieiunio publicæ supplicationes ac preces, ad implorandam Do- uini Spiritus opem.

* Hoc to- tum quod sequitur, ex- stat in Dia- rio Massa- relli, qui fuit à Secretis Concilio, & in Actis in Ælia arce asseruatis.

Narrat, in generali cœtu habito pridie quàm Concilium pa- fieret, postulauisse Asturiensem Antistitem, vt eo die legationis Di- ploma recitaretur: at Legatum Ceruinum, veritum ne si vulgus- tur facultas, restrictionibus subiaceret, respondisse, in Concilio vnum corpus ex omnibus constari; proinde si Legatorum pos- stas erat in medium proferenda, singulorum etiam Episcoporum proferendam potestatem, diploma videlicet, per quod legitima- sua quisque Ecclesiæ præficitur à Sede Apostolica; eamque rem in- iis qui aderant, & qui aduenirent, immensum tempus absumpen- ram. Atque ita postulato satisfactum, legationis dignitate recepta, quæ in eo sita erat, quòd nullis limitibus finiretur.

Proh quanta errorum colluies! Qui hoc proposuit, non Astu- riensis Antistes, sed Giennensis erat. Haud ille petiit, vt eo die ma- fieret, sed inter inchoationis solennia. Postulatio haud omnino re- iecta; sed ex parte, vt narrabitur, approbata, designato ad solennia- ter recitanda Diplomata tam legationis, quàm indictæ Synodi, Episcopo Feltrienti. Res itaque sic peracta. Cùm petiisset memo- ratum Antistes, vt die postero legerentur Diplomata ac licet Pat- rificiæ, quò Synodi ac Legatorum auctoritas firmaretur, ab his re- sponsum, rem plerisque comprobantibus, Satis esse Diploma non re- citatum, quo Purpuratis illis Patribus imponebatur tamquam Le- gatorum.

gatis, ut præstito die Concilium inchoarent: & cum in eam sententiam cœtus iam propenderet, Legati quò superuacaneas alterationes præciderent, subdidere, Id aduersus postulatam se dixisse, propterea quòd legationis literæ ac Diplomata Concilium indigentia numero ac prolixitate plus temporis postulabant, quam per functiones crastinæ solennitatis liceret commodè perlegi: sed quòd aliorum voto fieret satis, legendum videri Diploma postremum conuocationis Tridentum, & literas legationis. Quod & decretum, & postea peractum.

Quod attinet ad occultandas facultates: profectò tam imperitum quis suauem existimet, qui ignoraret, opus non esse, huiusmodi thesaurum in vnicam quasi gemmam planeque indiuiduam contrahi, sed consueuisse potius in plures partiri nummos, quorum quilibet, ut vsus postulat, expendatur, aliis in arca reconditis.

Pergit dicere: Eodem solennitatis die decimatertiâ, postquam Antistes Bituntinus eloquentem orationem habuit, lectam fuisse Legatorum iussu prolixam cohortationem; postea Pontificis Diplomata, ac mandatum Cæsaris recitata; ac denique cunctis in genua prouolutis, à Montano primo Præside precationem ex Ecclesiæ ritu prolatam. Cuncta è diuerso peracta. Precatio à Legato non sub hinc, sed sub initium functionis recitata ex rituum præscripto, & pro more antecedentium Conciliorum Constantiensis ac Basileensis. Prolixa cohortatio, Patribus Legatorum nomine perlecta, ac deinde typis data, de qua Suauis, ad eum diem non spectat, sed ad septimum subsequenti Ianuarij, quo prima Sessio celebrata. Altera admonitio eo die habita, non prolixam, sed breuissimam; non ab alijs lecta, sed dicta memoriter à Montano Legato.

Hucusque tamen noster narrator rerum notitiâ destitutus labitur. Aliud iam peccat ratiocinationis vitio, dum narrat, post memoratam cohortationem publicè perlecta Diplomata. Quænam ordinis peruersio fuisset, si Purpurati Patres prius Episcopos admonissent pro Legatorum potestate, postea verò Legatorum potestatem comprobassent?

Refert, eo die inchoationis Diploma recitatum. Id eo die minime peractum, uti statuerant, sed posteriore Sessione. Quod, ni fallor, Legatorum studio effectum, cupientium Romæ in eo Diplomate voces eradi, quibus videbantur aperire ac profequi Synodum ex formula quæ fuerat indictum. Nam eodem Diplomate Procuratores Antistitem haud exclusi, ut postmodum Pontifex per subsequetas literas imperauerat: proinde videbatur ipsis, per eam particulam

* Literæ Legatorum ad Farnesium, 14. Decembris 1545.

Sif. 3. conten-

1545.

contentionibus aditum pateferi, quasi prior prohibitio reuocata per hæc fuerit, & cuncta in pristinum restituta. Idcirco Montanus, qui in confesso ante inceptionem habito Diploma recitauit, eas voces omisit, quæ non ita facillè potuissent præteriri in lectione solenni, per aliorum oculos ac linguas habenda. At Romæ dubitatio tenuis existimata, nec admissa mutatio. Quare accepto responso, Legati in prima Sessione Diploma perlegendum curarunt.

Inde per occasionem narrandi, Oratorem Mendozam Venetiæ morbo detentum excusasse absentiam suam, iterumque protulisse mandatum Cæsaris per Alphonsum Sorillam, quo à Secretis utebatur; Suauis ineptum responsum Legatis imponit: nimirum, Accipere se quidem excusationem absentia; sed quod spectaret ad mandatum, se potuisse persistere in redditis, cum primum exhibitum fuit, à se responsum: nihilominus placere sibi, amplioris reuerentia gratia, iterum illud excipere atque expendere, quò postmodum responsa redderent.

Neque verum id fuit, neque ad rem fuisset. Ac primò quidem, quinam maiori reuerentia verti poterat mandatum iterum expendere, nouamque responsum dare, quam inhærere iam redditæ, nisi prius irreuerenter fuisset responsum? Præterea, si cum aliis mandatum productum, vnicus Tridenti Antistes aderat, ideoque Synodus non existerat; quo pacto Synodus, quam alloquebatur Sorilla, & cuius nomine Præsides respondebant, poterat responsum comprobare, non modò numquam ab ipsa Synodo redditam, sed reddendam scripto, numquam ab eadem viso? Quamquam autem ex epistola Legatorum ad Farnesium, properanter & per compendium scripta postridie, in qua quod animò meditantur significabant, potuisset Suauis argumentum ducere ad hoc sibi persuadendum; reuera tamen à Legatis accuratius responsum, ut constat ex Actis, * quæ non semper in margine notabo, ut reliqua monumenta: siquidem hic semel vniuersè profiteor, ibi à me fuisse comperta, quæ de rebus ad ea spectantibus proferam. A Legatis itaque responsum est: Quod ad ipsos spectabat, pristinam à se respon-

* Acta Concilij, ætate Pauli III. Tridenti habiti, de quibus hic loquimur, alia sunt authentica, seruata in Arce S. Angeli prius citata,

è quibus trahuntur quàm plurima huius historia; alia priuatim scripta ab eodem Mastrello, à Secretis Concilio, in quibus multa extant peculiaria, quæ exarare in Cortibus operæpretium non fuit, & ut in Actis publicis extarent. Et hæc apud Ludouicos seruantur: vtrique diligenter ab auctore lustrata, & in eorum auctoritate fundauit, ex quâ narrabit de cunctis Actis Synodalibus. Volumen quod est in Arce S. Angeli, continet quæ gesta sunt ordine suo vsque ad octauam Sessionem, translationemque Bononiam. Sed præterea hæc eadem copiosius referuntur in duobus aliis voluminibus, etiam authenticis, & in Arce S. Angeli seruatis, in quibus sunt dicta Patrum in Congregationibus. Alterum continet, quæ euenere à tempore quo indictum est Mantua, vsque ad integram Sessionem quintam Tridenti; alterum, quicquid postea Tridenti actum ante translationem.

sponsoriam iterari: quod verò ad Concilium, expensum iri ex Oratoris postulato mandatum, secururumque responsum. 1545.

8 Minutè describit Suavis illius celebritatis ceremonias, quò se nauiter edoctum venditet: sed aduersus quàm affectat, illi contingit, cum in his sapius hallucinetur, seque perperam edoctum prodatur. Exemplum sit. In Euangelij narratione ibi à Diacono decantati, ait desumptam ex S. Matthæo, per ea verba: *Si peccauerit in te frater tuus, corrige inter te & ipsum solum.* Sed verè decantatum est Euangelium S. Lucæ, vbi septuagintaduò Discipuli à Christo eliguntur.

Exputet apud se Lector, an tanta erratorum congeries in tam modica narratione permittat in Suauis, non inquam auctoritatem, sed ne nomen quidem Historici.

Nec ad eam tuendam quidquam prodest, eà errata, quippe quæ nihil conferunt causæ suæ, censenda esse non ex fraude mala compacta, sed à falsis rumoribus profecta: nam Historiæ nomen docent sapientes deduci à voce *ἱστορία*, quæ apud Græcos significat hominem scientem, scientiæ verò e regione opponitur inscientiæ & error.

Reiectis Suauianis mendis per contrariam narrationem, parum superest exponendum de ritibus huiusmodi celebritatis. Legati vnà cum Patribus, amicti prius in Templo Augustissimæ Triadi sacro Pontificalibus vestibus, Hymnoque ibidem decantato ad opem Diuini Spiritus implorandam, agmine composito processere. Præibant Regularium Ordines: succedebant Canonici, ac reliqui Ecclesiæ mancipati; post illos Episcopi, ac demum Legati, quos Regis Romanorum Oratores subsequēbantur. Hoc ordine ad principem Adem sancto Vigilio dicatam perrexere. Ibi Sacris solenniter operatus est Legatorum Primus, ac deinde Pontificis nomine singulis adstantibus plenam Indulgentiam elargitus, imperatis de more precibus, quibus pacem atque concordiam Ecclesiæ à Deo poscerent. Tum Latine perorauit Cornelius Mussus, Placentinus, Franciscana familia, Episcopus Bituntinus: postea Legatus varias preces persoluit ex rituum libello, & vniuerso Concilio ter benè apprecatus est: dein Cælitum nomina inuocata, & cetera quæ memorauimus peracta. Post hæc Patres confedere, ac rogati à primo Præsede, An ipsis placeret Concilium legitime inchoatum pronuntiare. Ac rursus: An placeret, vt spectatis occupationibus ex proximis Natalitiis feriis, prima Sessio postridie Epiphaniæ celebraretur, singuli utriusque interrogationi respondere per verbum consuetum, *Placet.* Tunc Hercules Seuerolus, Concilij promotor, petiit

* Gerardus
Vossius in
Etymologi-
co Latino.

1545. petiit vt ea publicè tabulis committerentur. Postremò, Hymnus SS. Augustino & Ambrosio adscriptus, ad agendas Deo grates decantatus. Quibus peractis, ornatu Pontificali deposito, resumptis, que vestibus consuetis, Legati suas in aedes regressi sunt, cunctis Patribus comitantibus, & Cruce præcedente. Interfuerunt huic solenni, præter tres Legatos, Cardinalis Tridentinus, quatuor Archiepiscopi, viginti Episcopi, quinque Religiosorum Ordinum summi Præsides, Sebastianus Priglimus, Romanæ Rotæ Duodecimarius, & Ferdinandi Regis Oratores.

CAPVT XVIII.

Expenduntur quæ Suauis obicit habitæ à Musso Orationi.

BIs paulò antè Suauis de Musso Episcopo Bituntino locutus, affirmat illum quidem Oratorem fuisse suæ ætatis eloquentissimum, & perorasse ad inchoationem Synodi summæ eloquentiâ: sed post enarratæ functionis solennia subdit, in Germania curiosius expectatum, quid per eam primam celebritatem actum esset; & continuò ex Tridentinis literis ibi simul vulgatas fuisse Legatorum cohortationem, Mussiq̃ue concionem, quarum ipse summam refert: ac subiicit: *Hæc Christiana, modesta, & digna Cardinalibus habitæ est; sed de Episcopi concione longè diuersum fuit hominum iudicium. Dicit, A cunctis appositam illi notam vanitatis & affectatæ facundie: collatasq̃, inter se à viris rerum peritis, alteram vt sententiam piam, alteram vt impiam; duo inter se repugnantia in Legatorum & Episcopi sermone.* Deinde verò singulatim recenset, quæ obiecta fuerint Bituntini concioni: ac tacite quidem; sed apertè ea complectitur tamquam suæ mentis prolem vel à se progenitam, vel adoptatam, certè non legitimam.

Instituto meo satis esset laus, quam vel inuitus tribuit Legatorum admonitioni, qui Pontificis nomine Concilio præerant. Nec Bituntini vitium in eos etiam traduci posset, à quibus ad perorandum selectus; cum ille communis famæ suffragio, suæque doctrinæ constantiâ abundè commendaretur, tametii tunc haud satis expectationi fecisset. Atqui, cum à Tullio in libro de Officiis lauderetur, qui pronuntiauerat, ex eo quòd homo esset, haud à se alienum putare bonum malumve cuiusuis hominis; quantò magis mihi, & Christiano & Religioso, & literis addicto, putanda est haud à me aliena bona malæ cuiusuis viri Christiani Religiosi ac literati exaltatio?

Itaque